

Стівен Смолмен

Що таке реформатська церква?

Серія «Основи віри»

www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

УДК 275
С 511

What Is A Reformed Church?

Copyright © 2003 by Stephen Smallman
Originally published in the U.S.A.
This edition published with permission by P&R Publishing
Translated by Kraynebo Publishing
Translation copyright © 2018 Kraynebo Publishing
All rights reserved

Що таке реформатська церква?

© Стівен Смолмен, 2003
Оригінальне видання у США
Це видання надруковане з дозволу P&R Publishing
Переклад: видавництво «Крайнебо»
© Видавництво «Крайнебо», 2018
Усі права збережено

www.kraynebo.com
Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

ISBN 978-0-87552-594-5 (англ.)
ISBN 978-617-7601-26-4 (укр.)

Copyright © 2003 by Stephen Smallman
© Видавництво «Крайнебо», 2018

Що таке реформатська церква?

«Що таке реформатська церква?» Коли я був пастором пресвітеріанської церкви у м. Маклін, штат Вірджинія, мені часто ставили це запитання впродовж усіх 30 років служіння там. Тому я вирішив написати відповідь. І хоч часи змінилися, відколи я розпочав цей проект, і зараз у мене інше служіння, однак запитання залишається актуальним.

Маклінська спільнота зародилася з біблійної пресвітеріанської церкви Вашингтона, округ Колумбія. Внаслідок різних конфесійних поділів та об'єднань, а також через переїзд на околиці міста, вона стала частиною пресвітеріанської церкви Америки (ПЦА). І в той час я вже там не працював. Але те, що на дверях було написано «пресвітеріанська», не означало, що туди приходили тільки пресвітеріани. Ми раділи, якщо люди мали різне духовне минуле, а також якщо його взагалі не було. Я проводив вступні заняття і дізнавався про ті проблеми, з якими стикалися люди, намагаючись зрозуміти та оцінити ключові реформатські доктрини та традиції. Я часто чув таке:

«Чи могли б Ви пояснити, що Ви маєте на увазі, коли говорите «реформатська»? (Іншими словами: «Що таке реформатська церква?»).

Зараз, коли я пишу цей матеріал, у моїй голові є збірний образ людей, які ставили таке запитання. Я також не забув про свої власні труднощі щодо цих питань. Я з радістю називаю себе «реформованим» християнином і сподіваюся, що Ви також дійдете до такої думки (хоча погодження з усіма особливостями не є вимогою, щоб стати членом церкви). Але цінність будь-якої традиції полягає у тому, що вона задає певний початок спільного напрямку. Традиція ніколи не має

давати нам відчуття, що ми вже «прибули» до фінішу. Сподіваюся, що Ви сприймете мої слова у такому ж дусі.

Невеличкий коментар щодо того, як я цитую Писання: я часто цитую лише якусь частину, щоб допомогти зрозуміти певну думку та щоб зберегти перебіг дискусії. Я заохочую Вас детальніше розглянути текст. Для цього я даю посилання та кілька додаткових віршів – це так званий *контекст*. Вириваючи вірші з контексту, можна довести майже все, що хочеться. Отож, хоч я й обережно вибирав вірші, Вам доведеться для себе вивчити їх детальніше. Найважливіша звичка, яку може виробити в собі послідовник Христа, – це бути учнем, який вивчає Біблію.

Історичні корені

Очевидно, роздуми про реформоване християнство логічно було б розпочати з протестантської реформації. Той добре відомий рух почався зусиллями таких ревних християн, як, наприклад, Мартін Лютер, і мав на меті реформувати офіційну церкву тих часів, яку сьогодні ми знаємо як римо-католицьку. У Лютера не було намірів засновувати нову церкву, він просто доєднався до тих голосів, які в унісон закликали виправити відверті зловживання у церкві. Протест Лютера, однак, був доволі авторитетним, адже ґрунтувався на його глибокому пошуку біблійної істини. За його цілковитим переконанням, щоб бути вірним Господу, церква повинна покладатися на абсолютний авторитет Писання. Він закликав до реформації саме з огляду на Писання. Безкомпромісна позиція Лютера змусила його у 1520 році вийти з церкви – і з цього виник новий рух.

На жаль, через кілька років у Швейцарії та в інших частинах Європи стався поділ між новими церквами, які асоцію-

Перше застосування Закону

Перше застосування Закону призначене для суспільства загалом. Закон моралі можна розглядати як Боже об'явлення для людей про те, як найкраще жити у світі. У такому розумінні Закон не змінює духовного стану людини, але є дуже корисним, щоб впорядковувати людське суспільство та запобігати беззаконню. Підґрунтям політичної та соціальної активності реформатів стало розуміння цього першого застосування Закону, а також бажання допомогти усім людям збудувати справедливе суспільство.

У Старому Завіті є розлоге пояснення застосування Закону моралі у громадянському житті Ізраїлю. Можна здобути велику мудрість, досліджуючи цей закон, але у сучасних суспільствах можна застосовувати лише Закон моралі (BBB 19.4).

Друге застосування Закону

Друге застосування Закону пов'язане з нашою потребою в Спасителі. Зазвичай про спасіння думають як про приз для тих, хто є достатньо добрим. Правда у тому, що ми ніколи не будемо «достатньо добрими», але нам треба себе у цьому переконати. Господь використовує Закон моралі у процесі нашого пробудження відповідно до наших потреб, щоб показати нам, що абсолютно неможливо заслужити спасіння. Ми можемо лише покаятися і навернутися до Христа через милосердя, виявлене у Євангелії. (На відміну від Закону, *Євангеліє* – це об'явлення того, що Бог зробив для нас, це добра новина про прихід Христа, який несе спасіння). У Посланні до римлян Павло говорить про це друге застосування Закону (розділи 1-3), а потім пояснює, як Христос зробив те, чого ми не могли (розділи 3-8). Тому Закон веде нас до Євангелії.

«Бо жодне тіло ділами Закону не виправдається перед Ним, Законом бо гріх пізнається. А тепер, без Закону, праведність Божа з'явилась, про яку свідчать Закон і Пророки. А Божа праведність через віру в Ісуса Христа в усіх і на всіх, хто вірує, бо різниці немає» (Римлян 3:20-22).

Коли ми повірили в Євангеліє, то Закон продовжує показувати, наскільки нам треба шукати надію лише в Ісусі. Ми потребуємо Євангелії набагато більше, ніж просто задля навернення. Навіть *після* покаяння ми побачимо, як ніколи, наскільки ми далеко від Божих Святих стандартів. Мартін Лютер говорив про нашу потребу щодня проповідувати собі Євангеліє. «Тож немає тепер жодного осуду тим, хто ходить у Христі Ісусі не за тілом, а за духом» (Римлян 8:1).

Ось одне із застосувань принципу Закону, який веде до Євангелії: я часто читав десять заповідей перед церковною спільнотою під час приготування до Причастя. Знову і знову Закон приводить нас до покаяння, а це спонукає нас визнавати (через прийняття Тайної вечері) нашу віру лише у Христа, який прийшов і помер за нас.

Будем, браття, жити свято,
Далі геть від суєти,
І в єднанні, як брат з братом,
Будем за Христом іти.
Нас Христос прийняв з любов'ю,
Станем тішитися ми,
Він обмив Своєю Кров'ю,
Будем світлом між людьми.

(Джон Ньютон)

Третє застосування Закону

Третє застосування Закону стосується християн. Коли наші серця змінюються під дією Святого Духа і у нас з'являється бажання від Бога слухатися Його, то Закон дає у житті віруючого новий напрямок, який Бог вимагає від Своїх людей. У розумінні багатьох Нагірна проповідь (Матвія 5-7) є перефразуванням Закону, але за участю Самого Ісуса як виконання «більшої праведності», до якої Він закликає. Ми маємо пам'ятати, що фундаментальна мета християнина – це любити Ісуса і йти слідом за ним. У практичному сенсі послух перед Законом є безцінним, але наше ключове бажання має бути зосереджене на Ісусі (Колосян 3:1-5; Євреїв 12:1-5). Нагірна проповідь стосується тих, хто вже є учнями Ісуса, так само, як і десять заповідей було дано після того, як Бог відкупив Свій народ із Єгипту. У Книзі пророка Єремії Господь пообіцяв: «Дам Закона Свого в середину їхню, і на їхньому серці його напишу...» (Єремії 31:33). У Новому Завіті, який встановив Ісус, Закон буде написано на серці, а не на камені. Але не читаємо про те, що Закон зникне. Саме тому третє застосування Закону – це не просто сліпе законництво, але визнання необхідного духу слухняності.

Церква

Реформатські церкви вирізняються своїм розумінням, що Церква була як у Старому, так і в Новому Завіті. Це й означає єдність Завіту. «Народ Божий», або «вибраний рід» чи «царське священство» – лише кілька термінів на позначення Божої Церкви, що збудована на ґрунті апостолів та пророків (Ефесян 2:19-22; 1 Петра 2:9-10). Дар Святого Духа на день П'ятидесятниці започаткував нову еру для Церкви, але фунда-

мент було закладено раніше. Це переконання бачимо у двох сферах церкви: в управлінні та в таїнствах.

Управління церкви

Церква – це насамперед *організм*, живе Тіло, головою якого є Христос, а його сила походить від Святого Духа. Саме у цій спільноті віруючі служать та підбадьорюють одне одного у духовному зростанні (Ефесян 4:1-16), саме з цієї спільноти вони йдуть у світ в Ім'я Ісуса (Івана 20:21; 1 Солунян 1:4-8).

Але церква – це також видиме зібрання, *організація* (грецькою «еклезія»). У Старому Завіті цю організацію вели старійшини, тому новозавітна церква орієнтується на цей зразок. Церква у Новому Завіті мала кількох *старійшин* (Дії 20:17; Тита 1:5-9), яких було обрано з-поміж її членів. В інших уривках старійшин ще називають єпископами (Дії 20:28; Филип'ян 1:1; 1 Тимофія 3:1-7).

З розвитком християнської Церкви ці принципи забулися, оскільки духовенство отримувало все більше і більше влади. Коли Кальвін реформував церкву в Женеві, то багато уваги зосередив на управлінні церквою. Він вірив, що церквою треба керувати згідно з біблійним прикладом, а не з вигодою. Він запропонував радикальний відхід від тогочасного зразка, знову ввівши старійшин, які допомагали управляти церквою. Він називав служителів *учителями*, або *пасторами*, замість священників. Пізніше терміни *старійшина*, що *керує*, та *старійшина*, що *навчає*, витіснили терміни *старійшина-мирянин* та *служитель*. Лідерство старійшин, або *пресвітеріанство* (від грецького *пресвітер* – старійшина), стало зразком, який наслідували усі реформатські церкви.